01

රත්තරන් පිස්සා

පිදුරු මඩුවේ බාල්කය තෙක් අට්ටි ගසා තිබූ පිදුරු මිටි මත සිටි කොළුවාගේ නොසැලකිලිමත්කම නිසා අට්ටියෙන් බාගයක් පමණ පිදුරු නැවතත් ඇද හැළුණි. ඒ අසල සිටි සෑම් ගුඩ්වින්ට එනම් එහි තරුණ ස්වාමියාට ඉවත්වීමට ඉඩක් නොතබාම ඉන් කොටසක් ඔහු වසා ගත්තේය. දවසෙ වැඩපළ නිමකොට ස්වකීය ගෙවල් දොරවල් බලා යෑමට ලකලෑස්ති වෙමින් සිටි සේවක පිරිසෙන් තිදෙනෙක් වහා දුවවිත් පිදුරු මිටි එහෙන් මෙහෙන් ඇද දමා යට වූ තම ස්වාමියා සොයන්නට වූහ. පොළොව තුළින් මතුවන ගැඩවිල්ලෙක් මෙන් නැඟී සිටි සෑම්, ඉහින්-කනින් ඇලී තිබුණු පිදුරු රොඩු පිස දමමින්, බාල්කයේ වවුලෙක් මෙන් එල්ලී බියෙන් වෙවුලන කොළුවා දෙසත්, අශ්වයා පිටට වී බඩ බදාගෙන සිනාසෙන ලෙස්ලි දෙසත් රවා බැලුවේය. පිරිසෙන් කෙනෙක් ඉණිමඟක් බාල්කයට තබා කොළුවා බිමට ගත්තේය.

"මට සමාවෙන්න මහත්මයා, ලණු පොටේ කකුල පැටලුණා." යි කොළුවා බැගෑපත් ස්වරයෙන් කීය.

"මම දන්නවා." යි ගිගුරූ සෑම්, සිනා වේශයෙන් මතු වූ කඳුළු පිසදමමින් සිටි ලෙස්ලි දෙස අත දිගුකරමින්, "උඹ අර අශ්වය පිට ඉන්න කම්මැළි වාචාලයගෙ කයිවාරුවලට ඇහුම්කන් දෙමින් හිටියා...." යි කෑගෑවේය.

"කවුද කම්මැළි වාචාලය, මමද?" සිනාසෙමින්ම ලෙස්ලි ප්‍රශ්න කළේය.

"උඹේ අප්පොච්චි." යි නැවතත් රැවූ සැම් "ඔය කබල් අශ්වයා පිටින් බැහැල, මේ පිදුරු ටික අඩුක්කරන්ට උදව් වෙයන්." යයි අණ කළේය.

මහත් කනස්සල්ලෙන් හිස කැසූ ලෙස්ලි, "උදේ ඉඳලම කෙහෙල්මල් පිදුරු මිටි උස්සල උරහිස් දෙක ගැලවෙන්න එනවා." යි කීය.

"උඹට වගේ ම අනික් අයටත් අමාරු ඇති, නිකම් බොරු නොකර මෙහාට ඇවිත් උදව් වෙයන්." යයි කියමින් පාර දෙස බැලූ තරුණයාගේ නෙත්, යමක් කෙරෙහි තදින් යොමු වූ බව ලෙස්ලි දුටුවේය. ඔහු ද එ දෙසට නෙත් යොමු කළේය. බිම සිටි සැම්ට වඩා හොඳින්, අසු පිට සිටි ලෙස්ලි එය දුටුවේය. ඒ වනාහී ඈත දුව එන මිනිස් රුවකි. ඔහු දුව එන්නේ මහත් අමාරුවෙන් බව දෙදෙනාම ප්‍රත්‍යක්ෂ කර ගත්හ. ඔහු වරක් වැටුණේය. යළි නැඟිට්ටේය. නැඟිට ඉදිරියටම දුව ආයේය. ගසක් බදාගෙන හති ඇරියේය. යළි දුව ආයේය.

"ඒ ජිමි ආතා නේද? අද නම් පිස්සුව තදවෙලා වගෙයි." ලෙස්ලි ඒ දෙසට අසු හරවමින් කීය.

ඒ මහලු ජිමි නොහොත් 'ජිමි ආතා' බව සැම් ද හඳුනා ගත්තේය.

මෙසේ පිස්සුවෙන් මෙන් දුව ආ මහල්ලා සැම්ගේ වත්තට ඇතුළුවන ගේට්ටුව අසල නැවත වරක් ඇද වැටුණේය. මඩුවේ සිටි කවුරුත් එතනට දුව ගියහ. මුනින් අතට වැටී සිටි ඔහු හිස පැත්තකට ඇලකර ගෙන හතිලමින් සිටියේය. ඉහින් කනින් උතුරන ඩහදියෙන් ඇඳුම් තෙමී බත්වී තිබිණි. පෑ තැටියක් වැනි තට්ටයෙහි ඩහබිඳු, නෙළුම් කොළයක පිනි බිඳු මෙන් දිලිසෙන්නට විය. අඟල් හයක් පමණ දිග, සුදු රැවුල දූවිල්ලෙන් රත් පැහැ ගැනී තිබිණි.

www.musesbooks.com

"ජිමි ආතෙ! මොකද මේ?" මුහුණට නැඹුරු වී ලෙස්ලි ඇසුවේය.

ලෙස්ලිවත් පෙරළාගෙන නැඟී සිටි මහල්ලා "කෝ සෑම් කෝ! මට එයත් එක්ක කතා කරන්න ඕන. දැන් තනියම." වචනයක් වචනයක් පාසා හතිලමින් පැවසීය.

සෑම ඉදිරියට විත් පිරිස දෙසට හැරී, "නුඹලා මඩුවට පලයල්ලා, තාම හතරයි වෙලාව. මයිකල් උඹත් පලයන්, බොරුවෙන් කාලය ගත කරන්න එපා. ඔය බිම වැටුණු පිදුරු මිටි ටික අඩුක් කරල දාපන්." යයි පිරිස පිටත් කොට මහල්ලා දෙසට හැරුණේය.

"ඉතින් ආතේ, මොකද කලබලේ?" තවමත් හතිඅරින මහල්ලාගේ උරහිසට අත තබමින් ඇසීය.

"මම එය සොයාගත්තා සෑම්, මම එය සොයාගත්තා." යි මහල්ලා නොඉවසිල්ලෙන් කෑගැවේය. ඔහුගේ මුහුණ ප්‍රබෝධමත්ව තිබිණි. දෙනෙත් දීප්තිමත් විය.

"රත්රන්-රිදී-මුතු-මැණික්! මෙච්චර දවස් නුඹල මාව පිස්සෙකුට බාරගත්ත නේද? මම කීවේ නැද්ද මැරෙන්ඩ දවසක් තියාවත් ඒ නිධානෙ හොයනවයි කියල...."

"පොඩ්ඩක් ඉන්න." සෑම් ඔහු නතර කළේය. ගාලෙහි වැඩ කරන චාලි මාමා නොහොත් 'චාලි අන්කල්.' ඔවුන් අසලින් ගමන් කරමින් සිටියේය. ළඟට එන තුරුම තරුණයා ඔහු දුටුවේ නැත.

"අපි ගෙට යමු. ඔබට බොහොම මහන්සියි." කී සෑම්, මහල්ලා ද කැටුව වත්ත මැද පිහිටි නිවස දෙසට පා නැඟීය. මහල්ලාගේ කතාව කොතෙක් දුරට චාලි මාමාට ඇසුණාදැයි ඔහු සැක කළේය. චාලි මාමා කල්පනාවෙන් සිටියා නම් මහල්ලාගේ කතාවෙන් වචනයක් දෙකක්, කනින්-කොනින්වත් අසාගන්නට බැරිකමක් නොතිබිණි. එසේ වචනයක්-දෙකක් හෝ අල්ලා ගත්තේ නම්, ඉතුරු හරිය තේරුම් ගැනීමට මහල්ලාගේ විකාර හැසිරීම ප්‍රමාණවත්

www.musesbooks.com

බව තරුණයා දැන සිටියේය. එහෙත් එය බියවීමට හෝ කනස්සලු වීමට හේතුවක් නොවේ. චාලි මාමා සැම්ට විශ්වාසය, හිතවත්ය. 'අනාගත මාමණ්ඩිය වෙන්ට ඉන්න තැනැත්තා කෙසේ සැක කරන්ටද' යි සිතමින් සැම් එය අමතක කළේය.

ජිමි ආතා කැටුව ගෙතුළට ගිය තරුණයා පුටුවක් ඇද ඔහු වාඩි කරවා, සිසිල් ජලය පිරි බඳුනක් ගෙනැවිත් දුන්නේය. ඉන් උගුරු කීපයක් පානය කළ වෘද්ධයා, ඉතුරු ටිකෙන් තට්ටය ද මුහුණ ද තෙමා ගත්තේය.

"ඉතින් ආතේ, මොකක්ද මේ නිධානෙ පළහිලව්ව? කෝ ඔබේ හුරතලා?" යි අසමින් සැම් ද පුටුවක් ඇදන් වාඩිවිය.

"හුරතලා!" මහල්ලා එයම ප්‍රතිරාවය කොට "ඌ හුරතලෙක් නෙවෙයි, මාව ගෙනියන්ට ආ මාරයෙක්. අදත් ඔය යකා පැනලා ගියානේ, උඹ තරහ වෙන්ඩ එපා සැම්, කවදා හරි මම ඕකට වෙඩි තියන එක තියනවාමයි." කොපයෙන් කීයේය.

"හා! හා!! ඉක්මන් වෙන්ඩ එපා ආතෙ. ඌ හොඳ නැත්නම් වෙනින් පෝනියෙක් දෙන්ඩ බැරියැ. කොටුවට ගිහින් ඔබම එකෙක් තෝරගන්න. ඒකට බාධාවක් නෑ. නමුත් ඔබේ වයසෙ හැටියට සුදුසු පෝනිය තමයි ඌ. ඔහොම වතාවෙන් වතාවම පැන යන්න යම් කිසි වරදක් සිදු වෙලා ඇති. මම එය සොයා බලන්නම්කො. ඉතින් මොකද නිධානෙ ගැන?"

"ආ......! නිධානෙ ගැනද?" හදිසියෙන් මතක් වූ දෙයක් මෙන් තමාගෙන්ම ප්‍රශ්න කළ මහල්ලා, "නුඹලා මට හිනාවුණා නේද" යි මහත් ආඩම්බරයෙන් තරුණයා දෙස බැලීය.

"නැහැ ආතෙ, මම කවදාවත් හිනාවුණේ නැහැ."

"ඔව් සැම්, මම දන්නවා. ඔබ හැර මුළු ගමම මට හිනාවුණා රත්තරන් පිස්සා කියා ඔච්චම් කළා. නමුත් මම දිනන බව දැන සිටියෙ මා පමණයි. ඒ ජයග්‍රහණයේ පණිවුඩය තමයි අද ඔබ වෙත ගෙනාවේ." කියමින් හපුටු ගඳ ගහන ලේන්සුවක් ඇද තට්ටයත් රැවුළත් පිස දැම්මේය.

www.musesbooks.com

මහල්ලා කීවාක් මෙන් මුළු ගමම මොහුට සිනාසුණේය. කවටකම් කළේය. ගර්හා කළේය. 'රත්තරන් පිස්සා' යන විකට නම පට බැන්දේය. අවුරුදු තිහක්ම මේ පුදුම පුද්ගලයා කතා කළේ එය සෙවීමය. මුළු ගමෙන්ම මොහුට අනුකම්පාව දැක්වූ එකම තැනැත්තා සැම් පමණි. කරන ලද සේවයක් නැතිවත් සැම් ඔහුට පෝනියෙක් දුන්නේය. කෑම බීම ටික පමණක් නොව බොහෝ විට ඇඳුම් පැලඳුම් ද සපයන ලද්දේ අප තරුණයා විසිනි. ඔහු එසේ කළේ කවදා නමුත් නිධානයෙන් කොටසක් ලබාගන්නා බලාපොරොත්තුවෙන් නොවේ. මහල්ලා කෙරෙහි පහළ වූ අනුකම්පාවෙන්මය.

"ඔය නිධානෙ මුල් අයිතිකාරයො මැරිල අවුරුදු පනහක් වෙනවා නේද?" මඳ නිහැඬියාවකින් පසු සැම් ඇසීය.

"පනස් පහයි." මහල්ලා එය නිවැරදි කළේය. "එතකොට මගේ වයස එකොළහයි. දැන් හැට හයයි. එදා මගේ ඇස් දෙකෙන් දැක්කා, රත්තරන් කුට්ටි- දිලිසෙන දියමන්ති- මුතු- මැණික්- ආභරණ ලක්‍ෂ, ගණනක් වටිනා වස්තුව, ඕක් ලීයෙන් හදපු පෙට්ටියක දාල, ඒ පෙට්ටිය යකඩ පෙට්ටියක දාලා, ඒක හං කොපුවක අහුරල තිබුණ හැටි. ඒ විතරක් නොවෙයි, ඒ අවාසනාවන්ත පුද්ගලයින් ළඟ එදා තිබුණ අත් ඔරලෝසු, මාල, මුදු යනාදියත් ඔය පෙට්ටියෙම දානවා මම බලාගෙනයි. එතන වටිනාකම ලක්‍ෂ ගණනක්. දැන් ඒ ඔක්කොම අපේ සැම්! ඔක්කොම අපේ."

සැම් ලේසියෙන් කලබල වන පුද්ගලයෙක් නොවේ. තරුණයෙක් වුවත් ඔහු තැන්පත්ය. එහෙත් මේ අවස්ථාවේ ඔහුගේ සිතේ ද එක්තරා නොසන්සුන් තත්ත්වයක් පහළ වීය.

"විශ්වාස කරන්ඩ අමාරුයි නේද? එහෙනම් මේ බලපන් ඉලන්දාරියා." ඔහු කලිසන් සාක්කුවෙන් බට්ටෙක් පමණ රත්තරන් ඔර්ලෝසුවක් ඇද අත්ල මත විදහා පෑවේය. "මේක නිධානෙට අයිති වස්තුවක් නෙවෙයි. ලෝකප්‍රකට අජුදකාරයා වන ඩැරල්ගෙ ඔර්ලෝසුව. ඔය නිධානෙ වෙනුවෙන් මැරුම් කෑ එක් අයෙක් තමයි ඒ."

www.musesbooks.com

මහල්ලාගේ කතාව තව දුරටත් සැක කිරීමට හේතුවක් නොවීය.

"කොහෙද ඔය නිධානෙ තියෙන්නෙ?" යි වට පිට බැලූ තරුණයා හෙමිහිට ඇසීය.

මහල්ලාගේ ස්වභාවය මොහොතින් වෙනස් විය. සැක සහිත කපටි බැල්මක් සැම් වෙත හෙළූ ජිමී ආතා, "ඊට කලින් අපි තීරණයකට බහින්න ඕන. ඔබ එනවද මාත් එක්ක යන්න. මට තනියම ඒ වැඩේ කරන්න අමාරුයි. වෙනින් කාටවත් මම විශ්වාස කරන්නෙ නැහැ." යි කීය.

සැම් මුවෙන් නොබැණ නැවතත් කල්පනා කළේය. මිනිත්තු කීපයකට පසු මහල්ලාගේ මුහුණ බැලූ තරුණයා, "ඔබේ වස්තුවෙන් මට කිසිවක් ඕනැ නැහැ ආතේ. නමුත් ඊට අයිතිවාසිකම් කියන්න තවත් අය ඇති නේද" යි ඇසීය.

"කිසිවෙක් නෑ සැම්, කිසිවෙක් නෑ." යි වක්ව තිබුණු කොන්ද දික් කරමින් මහල්ලා හිස වැනුවේය. "එදා ඒ අශ්ව කෝච්චියෙ හිටියෙ මමයි, ඒ තුන්දෙනයි, කොච්චිකාරයයි පමණයි. ඒ හැමෝම එදා වෙඩි කාගෙන මළා. ඔවුන්ගෙන් පැවතෙන අය දන් නැහැ. හිටියත් මොකද? කවුද දන්නෙ කොපමණ අයිතිද කියල?"

"ඒක එහෙම වුණත් ආතේ, නීතිය අතින් කොහොමද බලන්න එපායැ."

"පිස්සු, ආණ්ඩුවට මේකෙ ඇති කෙහෙම්මලක් නැහැ." යි කී මහල්ලා හොඳට හරි-බරි ගැහී වාඩිවී නිධන් කොල්ලය ගැන විස්තරය කියන්නට පටන් ගත්තේය.

සැම්ට එය අලුත් පුවතක් නොවේ. විසි තිස් වතාවකටත් වඩා, ඔහු එය මහල්ලාගෙන්ම අසා තිබේ. එහෙත් කල්පනා කරන්ට කාලය වුවමනා නිසා, මහල්ලාට ඔහේ කියවන්ට හැර ඔහු නිශ්ශබ්ද විය.

"ඒ කාලෙ මගේ වයස අවුරුදු එකොළහයි. 'පෝනැප්'

www.musesbooks.com

නගරයේ එවකට තිබූ 'සැලූන්' එක සුදු ගුහාවක් බවට රට රටවල් අතර පවා ප්‍රසිද්ධියක් දැරුවා. ලෝකප්‍රකට අපූදකාරයා වන ඩැරල්ගෙ කනටද මේ ආරංචිය සැලවුණා. දිනක් ඔහු තවත් මිත්‍රයෙකුත් එක්ක එහි ගියා. දවස් කීපයයි ගත වුණේ මුළු පළාතෙම තිබුණු මුදල් ඔහු දිනාගත්තා. සැලූන්කාරයාටත් හරි වාසි අත්වුණා. ඒ නිසා ඔවුන් අතර දැඩි මිත්‍රකමක් පැන නැගුණා.

"දිනක් මේ තුන්දෙනා දඩයමේ ගියා. එදා තමයි ඔවුන්ට ඔය නිධානෙ ලැබුණයි කියන්නේ. ඒ බවක් කිසිවෙකුට නොගවා, නිධානෙ 'සැලූන්' එකේ සතියක් පමණ තබා ගත්තා. ඒ කාලෙ ඔය පළාත භයානක හොරුන්ට- මංකොල්ලකාරයින්ට- මිනීමරුවන්ට ජයභූමියක්ව තිබුණා. ගමේ මිනිහෙක් වන සැලූන් කීපර් ඒ බව දැන සිටි නිසා වස්තුව එහි තබා ගන්ට බය වුණා. ඒවාත් රැගෙන 'ටැක්සාස්'වලට ගොස් ආභරණ ආදිය අලෙවි කොට මුදල් සම සමව බෙදාගන්ට කතා කළා. ඊට අනික් දෙදෙනාත් සතුටු වුණා.

"කතා කරගත් පරිදි, දවසක් මේ තිදෙන වස්තුවත් රැගෙන අශ්ව කෝච්චියෙන් ගමන ආරම්භ කළා. කෝච්චිකාරයා මගේ අප්පොච්චිගෙ යාළුවෙක්. ඒ නිසා අතරමඟ සිටින මගේ මාමා කෙනෙකුගේ ගෙවල් ළඟින් බස්සවන්නට යයි කියා මාව ඔහුට බාරදුන්න. නිධන් කොල්ලෙට මා සම්බන්ධ වුණෙ එහෙමයි. ඉතින් අපි ටික දුරක් ගියා. ඒ දවස්වල 'කපාලතුඩුව' කියල එකක් තිබුණෙ නැහැ. ඊට අවුරුදු කීපයකට පස්සෙ වැටිච්ච නමක් ඒක. නගරය ගොඩනගද්දී මිනී හිස් කබල් හතරක්ම එක දවසෙ මතුවුණ නිසයි මේක 'කපාලතුඩුව' වුණෙ. ඉතින් එදා අපි ටික දුරක් යනකොට ඉදිරියෙන් ආ එක් තැනැත්තෙක් කොච්චිකාරයාට අනතුරක සංඥාවක් දුන්නා. පිරිස හොඳටම බය වුණා. බයවෙලා වස්තුව කොහේ හරි සඟවා යාමට කතාකර ගත්තා. කවුරු නමුත් ඔත්තුවක් දෙන්ට ඇතැයි ඔවුන් සිතා ගත්තා. ඒ නිසයි වස්තුව මඟ සඟවා යැමට අදහස් කළේ. ඉතින් ඒ අය ළඟ තිබුණු ඔර්ලෝසු- මාල- මුදු යනාදියත් ගලවා ඒ පෙට්ටියෙම තැන්පත් කොට, පෙට්ටිය කැලේට

www.musesbooks.com

ඔසවාගෙන යනවා මම බලාගෙන හිටියා. පැය බාගයකට පමණ පස්සේ ඔවුන් හිස් අතින් විත් ගමන ආරම්භ කළා. යම්කිසි කලබලයක් වුණොත් කොච්චියෙ තට්ටුව යට දිග ඇදෙන්ට ඔවුන් මට අවවාද කළා.

"අපිට වැඩිදුර යන්ට ලැබුණෙ නැහැ. මට තට්ටුව යට දිග ඇදෙන්ට ලැබුණෙත් නැහැ. වෙඩි හඬක් ඇසුණා. ඒ සමඟම කෝච්චිකාරයා මැරී වැටුණා. අශ්වයො කලබල වෙලා දුවන්ට පටන් ගත්තා. අයිනෙම වාඩිවෙලා සිටි මට මොනව වුණාද මම දන්නෙ නැහැ. වීසිවෙලා ගොස් පඳුරක් තුළට වැටුණා. නැවතත් වෙඩි මුර කීපයක් ඇසුණා. මම වැටී සිටි තැනම ඉඳගෙන හොරෙන් බැලුවා. ගස් ගල් අතර සැඟවී සිටි, මුහුණු වසා ගත් හැඩිදැඩි පිරිසක් රථය වටකර ගත්තා. රථයේ සිටි සැවොම මැරී සිටියා.

"ඉතින් ඒ මිනීමරුවො ඊළඟට කුමක්ද කළේ. ඉතිරිව තිබූ මිනී තුන බිම ඇද දමා රථයෙ හැම අස්සක් මුල්ලක්ම පෙරළ පෙරළා සෙව්වා. ඔත්තුව හරියට ලැබී තිබුණ බව ඔවුන්ගේ හැසිරීමෙන් සලකා ගන්ට පුළුවන් වුණා. ඉතින් බලාපොරොත්තු කඩ වූ ඒ දරුණු පිරිස අශ්වයින් දෙදෙන එලවා දමා රථයට ද ගිනි තබා පැන ගියා.

"එහෙම බිහිසුණු අපරාධයක් මා කිසි කලෙක දැක සිටියෙ නැහැ. මගේ දෙපය පණ නැතිව ගියා. ඇස් අන්ධකාර වුණා. එපමණයි මා දන්නෙ. නැවතත් සිහිසන් වන විට මා සිටියේ මාමගෙ ගෙදර. එදා ඒ අපරාධය ගැන ආරංචි වී අප්පොච්චි මා සොයා ගෙන ඇවිත්, මාවත් අහුලා ගෙන කෙළින්ම එහි ගොස් තිබෙනවා. සතියක් යනතුරු මට සිහිය තිබිලා නැහැ. ඊට පස්සෙ මේ පළාත ගැනවත් සිතන්ට මම බය වුණා. අප්පොච්චිත් මේ පළාත අත්හැර 'ටැක්සාස්'වලට ගියා. මාවත් එහි ගෙන්වා ගත්තා. ඉන් අවුරුදු දොළහකට පස්සෙ මම කසාදයක් බැන්දා. ඒ දවස්වලම අප්පොච්චිත් මළා. ඊට අවුරුදු තුනකට පස්සෙ මගේ පවුලත් මළා. ඊට පස්සෙ තමයි මේ නිධානෙ ගැන මතක් වෙලා මෙහෙ ආවෙ.

www.musesbooks.com